

บทบาทของอัตลักษณ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนของ
ตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง
THE ROLES OF COMMUNITY IDENTITIES IN FOSTERING SUSTAINABLE CREATIVE
TOURISM IN BANG SADET, ANG THONG PROVINCE

ปณต อัสวชัย¹ และ อนูปงศ์ อวีรุธา²

Panot Asawachai and Anupong Avirutha

Article History

Received: 21-02-2025; Revised: 25-08-2025; Accepted: 26-08-2025

<https://doi.org/10.14456/jsmt.2025.15>

บทคัดย่อ

บทนำ: บทบาทของอัตลักษณ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนของตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง **วัตถุประสงค์ของการวิจัย:** 1) ศึกษาอัตลักษณ์และความโดดเด่นของชุมชนในตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง ในด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 2) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง **ระเบียบวิธีวิจัย:** เป็นวิจัยเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน และปราชญ์ชุมชน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง มี 2 อัตลักษณ์อันโดดเด่นที่เกิดจากประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่สามารถนำมาเป็นคุณค่าเชิงลึกของท้องถิ่นเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ 2 อัตลักษณ์อันโดดเด่นนี้ประกอบไปด้วย อัตลักษณ์ที่หนึ่ง ตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง เป็นพื้นที่ทางด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสงครามคราวสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงชนช้าง ในสงครามไทย-พม่าในปี พ.ศ. 2135 จึงปรากฏหลักฐานเป็นสถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ของตำบลที่เกี่ยวข้องกับสงครามในครั้งนั้น คือ วัดท่าสุทธาวาส อัตลักษณ์ที่สอง ชาวตำบลบางเสด็จมีภูมิปัญญาในการประดิษฐ์ตุ๊กตาชาววัง ซึ่งชาวบ้านได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงส่งอาจารย์มาสอนปั้นตุ๊กตาชาววังจากดินเหนียวที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยใช้พื้นที่บริเวณของวัดท่าสุทธาวาสเป็นสถานที่เรียนและจัดตั้งศูนย์ตุ๊กตาชาววังโดยมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในรูปแบบสหกรณ์ที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีรายได้และเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของไทยให้ดำรงสืบต่อไป

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Asst. Prof., Ph.D, College of Tourism and Hospitality, Sripatum University
E-mail: panot.as@spu.ac.th *Frist author

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Asst. Prof., Ph.D, College of Tourism and Hospitality, Sripatum University
E-mail: anupong.av@spu.ac.th

ส่วนแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนโดยใช้อัตลักษณ์ของตำบลบางเสด็จ มีดังนี้ 1) กลยุทธ์การจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวในตำบลตามอัตลักษณ์ของชุมชนโดยเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักในตำบลไปกับแหล่งท่องเที่ยวและบริการอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง 2) กำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราวที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของพื้นที่ตำบลบางเสด็จ ด้วยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่รวบรวมประวัติศาสตร์ของชุมชนที่สำคัญ 3) กลยุทธ์สื่อสารเพื่อการตลาด ด้วยการสร้างตราสินค้าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตำบลให้เป็นที่รู้จักด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ชุมชนควรใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ รวมไปถึงเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของศูนย์ตุ๊กตาชาวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประเภทสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังสามารถส่งเสริมการสร้างมูลค่าให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการตระหนักถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางด้านการท่องเที่ยว

Keyword:

ABSTRACT

Introduction: The Roles of Community Identities in Fostering Sustainable Creative Tourism in Bang Sadet, Ang Thong Province. **Objective:** 1) to study for outstanding “identities” of the communities which are based on communities’ history, cultural tradition, local communities’ wisdom, communities’ way of living and communities’ local products. 2) to propose a guideline for the creative tourism development based on the community identities of Bang Sadet Sub district, Pa Mok District, Ang Thong Province. **Methodology:** This research uses qualitative research methods, including interviews. The primary data are provided by government officials from the subdistrict administrative organization, the committee responsible for community attractions, and local scholars. It is activating as content analytic methods. As a result, the finding indicates that there are two outstanding identities of this district. These two outstanding identities have come about from the community’s history, local communities’ wisdom, the community’s way of living, and the community’s local products. The first notable identity is rooted in the community’s history, which indicates that this sub-district was closely connected to the capital city of Ayutthaya, as it was on the route that Thai armies used to go to fight the Burmese. Notably in 1592, King Naresuan the Great halted his army at this subdistrict before crossing the Chao Phraya River. The important archaeological remnant of that historical event is the Tha Sutthawat temple. The second outstanding identity is the wisdom of local communities and their local products, as the Bang Sadet subdistrict is known for producing court dolls. The villagers have received the royal favor of Her Majesty Queen Sirikit. The Queen Mother helped the people by sending teachers to instruct them on how to mold court dolls and by establishing the Court Doll Center as a supplementary way to increase income for the residents of Bang Sadet sub-district and to help preserve Thai cultural heritage for future generations.

Proposing a guideline for the development of creative tourism based on the community identities of Bang Sadet sub-district involves: 1) Creating a strategy for developing tourism routes in the area that highlight the community’s identity by linking main tourist attractions with other nearby sites and services; 2) Establishing

strategies to promote and develop stories that reflect the area's identity through the creation of a local museum that preserves the community's important history; 3) Implementing communication strategies for marketing by increasing the use of information technology to enhance the sub-district's creative tourism brand and raise its profile. Communities should adopt information technology tools, including various social media platforms and artificial intelligence (AI), to efficiently share information about creative tourism activities at the Court Doll Center for both Thai and international tourists. Additionally, social media and AI can help promote and add value to local wisdom while fostering awareness and conservation efforts, ultimately supporting tourism sustainability.

Keyword: Community identity; Creative Tourism; Sustainable Tourism

1. บทนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จัดทำแผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2568 เป็นการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ปี 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะที่ 2 (ปี 2566-2570) แผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และแผนวิสาหกิจ ททท. ฉบับทบทวน ปี 2566-2570 รวมถึงได้ผนวกบทวิเคราะห์ ความท้าทาย และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นำมาสู่การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในปีงบประมาณ 2568 ซึ่งแผนปฏิบัติการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตั้งเป้าหมายด้านการสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว โดยมียุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองในการสร้างประสบการณ์ทรงคุณค่า และมุ่งสู่ความยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กำหนด 3 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective : SO) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานโครงการตามแผนปฏิบัติการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประจำปี 2568 ประกอบด้วย SO1 คือ Drive Demand ผ่านยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) ขยายฐานนักท่องเที่ยว กลุ่มคุณภาพจากต่างประเทศ 2) กระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยเฉพาะเมืองรอง 3) สร้างจุดยืนและเน้นย้ำภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางที่มีคุณค่า รับผิดชอบ และมุ่งสู่ความยั่งยืน SO2 คือ Shape Supply ได้แก่ 1) ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างสรรค์สินค้าและบริการท่องเที่ยวจากอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน 2) ยกระดับคุณภาพสินค้า บริการ และผู้ประกอบการสู่ความยั่งยืน 3) ผลักดันการพัฒนาสภาพแวดล้อมและการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว SO3 คือ Strive for Excellence ได้แก่ 1) พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นเลิศ 2) ผลักดันการสร้างนวัตกรรมและปรับปรุงการทำงานด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) พัฒนาการจัดการและบูรณาการข้อมูล และ 4) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดอ่างทองถือว่าเป็นจังหวัดเมืองรองทางการท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทยที่เป็นกระแสดความตื่นตัวจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติซึ่งจุดเด่นของการท่องเที่ยวเมืองรองนั้นนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตที่มีความพิเศษมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากกว่าจังหวัดเมืองหลักทางการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลบางเสด็จตั้งอยู่ทิศใต้สุดของเขตอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่ติดเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เป็นพื้นที่ทำนาและปลูกสัตว์ ตำบลบางเสด็จอยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเสด็จ มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ 3 แห่ง คือ วัดสระแก้ว วัดท่าสุทธาวาสและศูนย์ตุ๊กตาชาววังบางเสด็จ ในปัจจุบันศูนย์ตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบล ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดท่าสุทธาวาส ตำบลบางเสด็จ เป็นอาคารทรงไทย 2 ชั้น ชั้นล่าง มีการสาธิตปั้นตุ๊กตาชาววัง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์การลงมือทำตุ๊กตาชาววังด้วยตัวของนักท่องเที่ยวเอง และการจัดแสดงผลงานของชาวบ้าน รวมทั้งจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาชาววัง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ดังนั้นการท่องเที่ยวของศูนย์ตุ๊กตาชาววังบางเสด็จมีความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อตอบสนองการสร้างประสบการณ์อันมีคุณค่าให้แก่นักท่องเที่ยว (Richards & Raymond, 2000) นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลบางเสด็จยังมีโบราณสถาน และโบราณวัตถุที่น่าสนใจและเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชุมชน ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้ตำบลบางเสด็จมีความเป็นเอกลักษณ์ หรือ “อัตลักษณ์” ทางการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาเป็นตราสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน อีกทั้งการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง จะเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวของชุมชนอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนของตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ในด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Identity)

คำว่า อัตลักษณ์ ตามต้นคำศัพท์ในภาษากรีก คำว่าอัตลักษณ์ (Identity) คือ สิ่งบ่งชี้ถึงจุดโดดเด่นและแตกต่างจากสิ่งอื่นๆ จากข้อมูล (Hall & Gay, 1996) มีการนิยามคำว่าอัตลักษณ์ที่มีความหมายว่าไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยตนเองหรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ถูกตั้งโดยวัฒนธรรมในเวลาช่วงเวลาหนึ่ง เป็นการเอาวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงและประกอบเข้ากับสังคม (Social Construct) และไม่สามารถหยุดกับที่ไว้ ต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา นั่นคือวงจรที่ถูกเรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม (Circuit of Culture)”

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์คือความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมที่ไม่ตายตัว สามารถอธิบายได้หลากหลายความหมาย อาทิ อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้านปัจเจกต่างๆ คำว่าอัตลักษณ์นี้สามารถตีความหมายในเชิงคุณค่า โดยคุณค่าที่กล่าวถึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในความเป็นสากล เป็นการสร้างตัวตนจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เช่นกัน

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) คือ การนำวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่ดึงดูดใจของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมมาสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ให้มีความน่าสนใจ ภายใต้ความเข้มแข็งของชุมชนที่จะยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่ตั้งจุดของนักท่องเที่ยวมาเที่ยวอย่างยั่งยืนจนถึงรุ่นลูก รุ่นหลาน

(Phra Kru Baidika Wichan Wisuttho (Songrasi), & Phoosing, 2022) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างตัวตนของชุมชนให้มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเกิดความแปลกใหม่ที่ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วซึ่งอยู่ในรูปแบบของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปะ วัฒนธรรม และสินค้าวัฒนธรรม เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในชุมชนให้รู้สึกหวงแหนมีความเป็นเจ้าของชุมชน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพื่อให้เกิดรายได้ ผสมกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม และเกิดความประทับใจให้แก่ทั้งสองฝ่ายอีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม

และมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งจะช่วยสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน

(Thongphun, Thongphun & Thongphun. (2020). ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลานคา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์ชุมชนบ้านลานคามีลักษณะที่จับต้องได้คือ อ.ด้านโบราณสถาน ได้แก่ วัดลานคา รอยพระพุทธรูปไม้ตะเคียนทอง ศาลปู่เจ้าย่าเมือง ด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ สะพานแขวน บ้านลานคา ด้านโบราณวัตถุ ได้แก่ เรือศรีวันนา อัตลักษณ์ชุมชนที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ คือ ด้านวัฒนธรรมประเพณี ได้แก่ ประเพณีวันสารทไทยพวน ประเพณีทำบุญหลังบ้านประเพณีสงกรานต์บั้งไฟไทยพวน ด้านพิธีกรรมและความเชื่อ ได้แก่ การไหว้ปู่เจ้าย่าเมือง ประเพณีกำฟ้า หรือคำฟ้า ด้านการแสดงและการละเล่น ได้แก่ การรำวงย้อนยุค การรำไทพวน และการเต้นบาสโลบ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ชุมชน ควรมีแนวทาง คือ การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวการจัดการสภาพแวดล้อมการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการรวมถึงการสร้างตราสินค้าของชุมชน

Tawitsri (2017) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ชุมชน : แนวคิดและการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยหลักพุทธสันติวิธีของเทศบาลตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งชุมชนควรจะช่วยกันรักษาวินัยธรรมประเพณี วิถีชีวิตของท้องถิ่นด้วยให้ได้ การควบคุมรักษาวินัยธรรมชุมชนหรืออัตลักษณ์ชุมชน ต้องบริหารจัดการควบคุมด้วยชุมชนที่ต้องมีส่วนร่วม หนทางในการปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันด้วยหลักสาราณียธรรม ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งทางพุทธสันติวิธีที่จะช่วยเชื่อมประสานสมาชิกชุมชนให้มีทิศทางและแนวคิดจะรักษาอัตลักษณ์ชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกันอันจะส่งผลให้การจัดการท่องเที่ยวชุมชนมีความยั่งยืน

4. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างตามที่ระบุไว้ในขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ท่าน ประกอบไปด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสด็จจำนวน 5 ท่าน กรรมการผู้ดูแลศูนย์ตุ๊กตาชาววังบางเสด็จจำนวน 3 ท่าน และประชาชนชุมชน เช่น เจ้าอาวาสวัดท่าสุทธาวาสและวัดสระแก้ว จำนวน 2 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างโดยมีการใช้การบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และผู้ช่วยวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม เพื่อประกอบการวิเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิธีการศึกษา รวมทั้งข้อมูลจากงานวิจัย เอกสารวิชาการ และบทความที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารต่างๆ และเว็บไซต์ และสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นหลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนเป็นกรอบคิดในการศึกษา โดยผู้วิจัยได้รวบรวมทั้งข้อมูลจากงานวิจัย เอกสารวิชาการ และบทความที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารต่างๆ และเว็บไซต์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแนวคิด อัตลักษณ์ของชุมชน หลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นฐานคิดในการนำไปวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาในตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างมาถอดเทป และสกัดประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบไว้ตรงกัน และคัดแยกประเด็นที่ให้ไว้ไม่เหมือนกัน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนา

ในโอกาสต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้น มาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อจัดทำและนำเสนอเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์ในโอกาสต่อไปจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลแนวคิดทฤษฎีตามที่ปรากฏในขั้นตอนที่ 1 เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของแนวคิดทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริงในพื้นที่ศึกษาและได้นำเสนอเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนด้วยอัตลักษณ์ชุมชน

สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล ตำบลบางเสด็จ ตั้งอยู่ที่ทิศใต้สุดของเขตอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่ติดเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ห่างจากที่ว่าการอำเภอป่าโมก บนเส้นทางหลวงหมายเลข 309 ประมาณ 4.5 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดอ่างทองประมาณ 17 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 12.01 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาและปศุสัตว์ ในปัจจุบันตำบลบางเสด็จอยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเสด็จ ซึ่งตำบลบางเสด็จแบ่งเขตพื้นที่ปกครองออกเป็นทั้งสิ้นจำนวน 6 หมู่บ้าน พื้นที่ของตำบลมีอาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการศึกษาอัตลักษณ์และความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ในด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีดังนี้

อัตลักษณ์ที่ 1 – ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เป็นพื้นที่ทางด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสงครามคราวสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงชนช้างกับสมเด็จพระมหาอุปราชา ในสงครามยุทธหัตถี ในปี พ.ศ. 2135 ตามคำบอกเล่าของพระครูสุทธิสารนันท์ เจ้าอาวาสวัดท่าสุทธาวาสองค์ปัจจุบันและจากการสืบค้นจากอาจารย์เผ่าทอง ทองเจือ ได้รับความจากพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่นิพนธ์เกี่ยวกับพระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวร ไว้ว่า “ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ได้กระทำสงครามกับพม่าบ่อยครั้ง ก่อนที่จะออกศึกแต่ละครั้งพระองค์ต้องเสด็จไปกระทำพระราชพิธีซึ่งชัยภูมิตัดไม้ข่มนามที่บ้านลุมพลีและนมัสการพระพุทธไสยาสน์ที่วัดป่าโมกวรวิหาร ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามค่อนไปทางเหนือกับวัดท่าสุทธาวาสแล้วจึงเคลื่อนทัพสู่สมรภูมิ”

สมัยก่อนในฤดูแล้งแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าวัดท่าสุทธาวาสจะตื้นเขินมีหาดทรายสามารถเดินข้ามแม่น้ำได้ จึงสันนิษฐานว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจะใช้เส้นทางเดินทัพจากกรุงศรีอยุธยาเพื่อทำศึก ผ่านข้ามปากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าวัดท่าสุทธาวาสนี้เองในสงครามสำคัญของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระเจ้าหงสาวดี พระองค์ทรงมีพระบัญชาให้นำปืนใหญ่บรรจุทุกระเบิดไปประดมยิงค่ายของพระเจ้าหงสาวดีนั้นทุกระเบิดซึ่งตั้งอยู่ที่ป่าโมก และสงครามครั้งสำคัญที่สุดคือ สงครามยุทธหัตถี ทรงยกทัพข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดท่าสุทธาวาสขึ้นฝั่งตรงข้ามวัดเรียก “ปากคลองโผงเผง” ปัจจุบันเรียก “คลองบางหลวง” ซึ่งไหลลงสู่น้ำน้อยได้ สันนิษฐานว่ากองทัพเรือคงจะบรรจุปืนใหญ่และศาสตราวุธจากกรุงศรีอยุธยาขึ้นมาถึงวัดท่าสุทธาวาส จากนั้นจึงแยกไปทางแม่น้ำน้อยเพื่อไปเมืองวิเศษไชยชาญแล้วเดินทางต่อไปเมืองสุพรรณบุรีเป็นทางที่สะดวกและใกล้ที่สุด

สันนิษฐานว่าบริเวณที่ตั้งวัดท่าสุทธาวาสนี้เป็นชัยภูมิที่เหมาะสม จึงน่าจะเป็นที่ตั้งทัพเพื่อยกพลข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาเพราะเป็นตอนที่ตื้นเขินมากที่สุด พระครูสุทธิสารนันท์เล่าอีกว่า บริเวณหมู่บ้านแห่งนี้เดิมเรียกว่าหมู่บ้านวัดตาล ใกล้หมู่บ้านโรงช้างซึ่งชาวบ้านในอดีตใช้เป็นที่พักช้างมาก่อนดังปรากฏชื่อหมู่บ้าน “ตะพุ่น” ค่อนไปทางวัดปราสาทเขตอำเภอป่าโมก ยังมีหลักฐานที่แสดงให้เห็น คือ ทางเดินสำหรับต้อนรับช้างลงอาบนํ้านั้น ปัจจุบันเป็นถนนด้านหลังอาคารเรียนของโรงเรียนวัดท่าสุทธาวาส ทางทิศเหนือของเขตวัด นอกจากนั้นยังพบกระดูกช้างที่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาด้านหลังวัดจำนวนหนึ่ง มีการสร้างศาลเพียงตาเก็บกระดูกสะโพกหลังช้าง หัวกะโหลกและขากรรไกรช้างที่ หมู่ 1 ตำบลบางเสด็จ และ หมู่ 8 ตำบลโผงเผง อีกทั้งมีการเก็บกระดูกช้างบางส่วนไว้ในกุฏิของพระครูสุทธิสารนันท์อีกด้วย นี่จึงเป็นหลักฐานที่สำคัญที่แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ตำบลบางเสด็จมีความสัมพันธ์ในทางประวัติศาสตร์

โดยใช้เป็นเส้นทางเดินทัพไปรบกับพม่าในช่วงรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช โดยเฉพาะในสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรกับสมเด็จพระมหาอุปราชาของพม่าในปี พ.ศ. 2135 วัดท่าสุทธาวาส หรือ เดิมชื่อ “วัดท่าสุวรรณภูมิ” ไม่ปรากฏหลักฐานในการสร้าง แต่คาดว่าวัดแห่งนี้จะสร้างมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งปรากฏหลักฐานโบราณวัตถุสมัยกรุงศรีอยุธยามากมาย อาทิ ใบเสมาหินทรายแดงจำนวน 16 ใบ ปัจจุบันตั้งอยู่ในซุ้มเสมารอบพระอุโบสถใหม่ พระประธานในพระอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยทำจากหินทรายแดงศิลปะอยุธยา อีกทั้งยังมีพระพุทธรูปประกอบฐานชุกชีทำจากหินทรายแดงเช่นจำนวน 21 องค์ ปัจจุบันได้บูรณะให้คงสภาพไว้ได้รวม 17 องค์ ประดิษฐานในพระมหาเจดีย์องค์ใหม่ของวัด ในปี พ.ศ. 2529 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีพระราชดำริให้หรือพระอุโบสถหลังเก่าที่ทรุดโทรมและโปรดเกล้าให้สร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้นแทน โดยได้ทรงมอบหมายให้อาจารย์จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ เป็นผู้ออกแบบพระอุโบสถหลังใหม่ และโปรดเกล้าให้สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถขึ้นในบริเวณวัดท่าสุทธาวาสแห่งนี้ด้วย

ด้วยหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่มีเรื่องราวทางด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับเป็นเส้นทางเดินทัพในสมัยอยุธยาที่สำคัญในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จึงเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของชุมชนบางเสด็จ เพราะรากฐานท้องถิ่นที่เข้มแข็งไปสู่ความสำเร็จทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน ต้องมีประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ถือเป็นสิ่งสำคัญของชุมชน ชุดองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และการรับรู้ของคนในชุมชนท้องถิ่น ต้องสามารถกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนได้อย่างภาคภูมิใจที่สามารถอธิบายให้เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ชาติ ทั้งนี้แนวทางการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสามารถใช้เพื่อเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน และการสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่น รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้อีกด้วย

อัตลักษณ์ที่ 2 ชาวตำบลบางเสด็จมีงานฝีมือที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคือ ตุ๊กตาชาววัง จัดเป็นงานหัตถศิลป์ที่ชาวตำบลบางเสด็จประดิษฐ์ขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญา โดยการนำทรัพยากรและวัสดุที่อยู่ตามธรรมชาติมาปรุงแต่งจนมีความสวยงาม จากคำขวัญของจังหวัดอ่างทองที่ว่า “ พระสมเด็จเกษไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีรไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน ” เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าตุ๊กตาชาววังเป็นงานหัตถศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์สำคัญของตำบลบางเสด็จและของจังหวัดอ่างทอง

จุดกำเนิดของศูนย์ตุ๊กตาชาววังแห่งนี้เกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของตำบลบางเสด็จเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำและมักประสบปัญหาอุทกภัยในทุกๆ ปี จนเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2519 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ ณ ตำบลแห่งนี้ ราษฎรในตำบลได้กราบทูลถึงความทุกข์ร้อนของชาวบ้านในตำบลที่เร่ร่อนเสียหายจากอุทกภัยติดต่อกันหลายปี สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงทรงรำลึกถึงงานหัตถศิลป์ชาววังแบบโบราณที่ทอดพระเนตรในสมัยยังทรงพระเยาว์เป็นตุ๊กตาดินเผารูปจำลองตัวเล็กขนาดปลายนิ้วก้อย วัตถุติดของงานหัตถศิลป์ชาววังแบบโบราณนั้นคือดินเหนียวซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นของตำบลบางเสด็จเป็นอันมาก จึงทรงมีพระราชดำริพระราชทานเป็นอาชีพเสริมให้ชาวบ้านเป็นโครงการในพระบรมราชินยานุเคราะห์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชดำริลงมาดำเนินการ เริ่มเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2519 ก่อกำเนิดเป็นศูนย์ตุ๊กตาชาววังในมูลนิธิศูนย์ศิลปาชีพ จากการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรในครั้งนั้น สร้างความปลื้มปิติให้แก่ราษฎรเป็นอันมาก ซึ่งต่อมาศูนย์ตุ๊กตาชาววังแห่งนี้จึงเป็นที่รู้จักในนาม “ศูนย์ตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จ อ. ป่าโมก จ. อ่างทอง” ในการปั้นตุ๊กตาชาววังนั้น ถ้ามองผิวเผินดูเหมือนเป็นงานไม่ยาก แต่แท้จริงแล้ว ในการปั้นต้องอาศัยทั้งความพยายามและความอดทนของผู้ปั้นเป็นหัวใจสำคัญเพื่อให้ได้งานที่มีรูปแบบถูกต้องงดงาม ขั้นตอนในการประดิษฐ์ตุ๊กตาชาววังมีรายละเอียดคร่าวๆ ดังนี้

การเตรียมดิน นำดินเหนียวมาหมักหรือแช่น้ำให้ดินละลายเป็นน้ำโคลน แล้วจึงนำมากรองผ่านผ้าขาวบางลงในกระบะที่เตรียมไว้ จากนั้นทิ้งไว้ประมาณ 3-4 วัน ดินในกระบะจะแห้งหมาดๆ จึงนำมานวดเพื่อใช้ปั้นตุ๊กตา

การปั้น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

การปั้นส่วนหัวตุ๊กตา ส่วนหัวของตุ๊กตาทำจากพิมพ์ โดยใช้ดินก้อนเล็กๆ ลงในพิมพ์แล้วกดพิมพ์ก็จะมีส่วนหัวของตุ๊กตา เมื่อได้พิมพ์ส่วนหัวแล้วต้องตกแต่งด้วยมีดปลายแหลมให้เรียบร้อย

การปั้นลำตัว ขั้นตอนนี้จะนำดินมาคลึงให้เป็นเส้นคล้ายตัวขนมลอดช่อง ลักษณะตรงกลางป่องหัวท้ายเรียว มีความยาวพอประมาณ จากนั้นตัดพับครึ่งแล้วคลึงดินส่วนบนให้เป็นชั้นเดียวกันเพื่อเป็นส่วนของลำตัวตุ๊กตา ส่วนปลายแหลมทั้งสองข้างเป็นส่วนขาตุ๊กตา แล้วใช้ปลายนิ้วซีกส่วนลำตัวให้เป็นส่วนกันและอกตุ๊กตา และจัดส่วนขาให้อยู่ในอิริยาบถเหมือนคนจริงในท่าทางที่ต้องการ จากนั้นเป็นการปั้นส่วนแขนทั้งสองข้างเพื่อประกอบให้ตุ๊กตาสมบูรณ์แบบเหมือนคน

ขั้นตอนการเผา ตุ๊กตาที่จะนำมาเผาได้นั้นต้องแห้งสนิท สมัยก่อนจะใส่หม้อดิน (ที่ใช้ต้มยา) ให้เต็มหม้อ แล้วจึงนำไปตั้งในเตาไฟโดยใช้ถ่านและแกลบเป็นเชื้อเพลิง ใช้เวลาเผาประมาณ 6-8 ชั่วโมง ตุ๊กตาที่เผาเสร็จแล้วจะมีสีแดงเหมือนอิฐจากนั้นทิ้งไว้ให้เย็น

ขั้นตอนการลงสี ตุ๊กตาชาววังมีเอกลักษณ์ที่มีสีผิวของตัวตุ๊กตาเป็นสีขาว จึงจำเป็นต้องลงสีรองพื้นตุ๊กตาที่เผาเสร็จแล้ว โดยใช้สีน้ำพลาสติกสีขาวทาให้ทั่วตัว เมื่อสีแห้งจึงใช้สีน้ำมันสีขาวทาให้ทั่วตัวอีกครั้ง ทิ้งไว้จนแห้งแล้วใช้สีเขียนเป็นเสื้อ กางเกง และเขียนตา ปาก จมูก แต่งแต้มให้น่ารักตามจินตนาการของผู้ประดิษฐ์ ซึ่งจะต้องใช้พู่กันขนาดเล็กบรรจงลงสีสันทัดให้เกิดความงดงาม

ขั้นตอนการประกอบตุ๊กตาเข้าชุดต่างๆ ขั้นตอนนี้จะต้องวางแผนไว้ตั้งแต่เริ่มปั้นว่าจะปั้นตุ๊กตาอะไร ทำกิจกรรมอย่างไร แล้วปั้นให้อยู่ในอิริยาบถที่ต้องการ จากนั้นนำไปประกอบ เช่น เรือผลไม้ ชิงช้า ม้าหมุน ซึ่งงานที่ประดิษฐ์สร้างสรรค์นี้สื่อถึงวิถีชีวิตชุมชน อาชีพพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี และการละเล่นต่างๆ

ขั้นตอนการทำตุ๊กตาชาววังในแต่ละขั้นตอนนั้นแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชาวบ้านที่สร้างสรรค์ผลงานหัตถศิลป์ทั้งงดงามของท้องถิ่น ทางศูนย์ตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จมีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจและอยากลองทำ ตุ๊กตาชาววังด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมฝึกหัดทำตุ๊กตาชาววังนี้ให้ทั้งความสนุกสนานและเพลิดเพลินไปกับการปั้นตุ๊กตาชาววังด้วยตัวเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการปั้นตุ๊กตาชาววังจากทางศูนย์ตุ๊กตาชาววังมาสอนและให้คำแนะนำ ตั้งแต่อธิบายความเป็นมา สอนขั้นตอนการปั้นตุ๊กตาไปจนถึงการลงสี และทุกคนที่มาร่วมกิจกรรมนี้จะได้รับตุ๊กตาชาววังกลับไปคนละ 1 ตัว นับว่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของทางชุมชนที่สร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนศูนย์ตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จ

จากผลการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชุมชนข้างต้นนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืนของตำบลบางเสด็จ อำเภอบำมอ จังหวัดอ่างทอง โดยใช้อัตลักษณ์อันโดดเด่นทั้ง 2 อัตลักษณ์ของพื้นที่สามารถนำมากำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวในตำบลตามอัตลักษณ์ของชุมชน โดยเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักในตำบลไปกับแหล่งท่องเที่ยวและบริการอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง โดยใช้วิธีการสร้างมิติที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชน เพื่อช่วยในการกำหนดและคัดสรรแหล่งท่องเที่ยวที่เข้ากับธีม รวมทั้งบริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสอดคล้องกันเพื่อเป็นการเชื่อมโยง และทำให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและยังสามารถใช้เป็นจุดเด่นในการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ ซึ่งผลสรุปในการประชุมกลุ่มย่อยจากกระบวนการในการศึกษาอัตลักษณ์ของตำบลบางเสด็จ ได้ข้อสรุปเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน คือ เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยการเดินทางของสมเด็จพระนเรศวรในคราวศึกยุทธหัตถี และเส้นทางท่องเที่ยวทางหัตถศิลป์ของอำเภอบำมอ ซึ่งการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวทั้งสองนี้ได้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักในตำบลบางเสด็จกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ใกล้เคียงในพื้นที่ของอำเภอบำมอ เช่น เส้นทางที่ 1 เชื่อมโยงกับวัดป่าโมกวรวิหารในตำบลป่าโมก และลานประภาศอิสรภาพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในตำบลสายทอง ส่วนเส้นทางที่ 2 เชื่อมโยงกับหมู่บ้านทำกลองในตำบลเอกราช 2) กำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราวที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของพื้นที่ตำบลบางเสด็จ ด้วยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่รวบรวมประวัติศาสตร์ของชุมชนที่สำคัญ และควรจัดตั้งเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจเรียนรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ 3) กลยุทธ์สื่อสารเพื่อการตลาด ด้วยการสร้างตราสินค้าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ของตำบลให้เป็นที่ยอมรับและใช้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ผสมผสานสื่อประเภทสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่สามารถส่งเสริมการสร้างมูลค่าให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นสื่อให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

6. อภิปรายผล

2 อัตลักษณ์อันโดดเด่นของตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง อันเกิดจากประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ประกอบไปด้วย อัตลักษณ์ที่หนึ่งคือตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เป็นพื้นที่ทางด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสงครามคราวสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงชนช้างกับสมเด็จพระมหาอุปราช ในสงครามยุทธหัตถี ในปี พ.ศ. 2135 ซึ่งในพื้นที่ตำบลบางเสด็จในปัจจุบันปรากฏหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ ทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ในครั้งนั้น นำไปสู่คุณค่าทางด้านจิตใจของคนชุมชนที่ภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชุมชน จึงมีการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศราชขึ้นในบริเวณวัดท่าสุทธาวาสเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Unchanam, 2009) กล่าวว่า หลักฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) ทั้งโบราณสถาน และโบราณวัตถุที่พบโดยทั่วไปในชุมชน นั้นถือเป็นทรัพยากรวัฒนธรรม ที่สะท้อนคุณค่าถึงจิตวิญญาณ ประวัติศาสตร์ สังคมของท้องถิ่น และยังเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนได้เป็นอย่างดี อัตลักษณ์ที่สองคือชาวตำบลบางเสด็จมีงานฝีมือที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคือ ตุ๊กตาชาววัง จัดเป็นงานหัตถศิลป์ที่ชาวตำบลบางเสด็จประดิษฐ์ขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและของฝากที่ขึ้นชื่อของตำบล ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบเชิงกายภาพ เศรษฐกิจและ สังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ตำบลบางเสด็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Kru Baidika Wichan Wisuttho (Songrasi), & Phoosing, 2022) ที่ทำการศึกษารื่อง อัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กล่าวว่า อัตลักษณ์ (Identity) หรือการเรียนรู้ตนเองซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต ศิลปะ หัตถกรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนความหลากหลายทางธรรมชาติการสร้างภาพลักษณ์และความภาคภูมิใจในคุณค่าของวัฒนธรรมเปรียบเสมือนการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งและจุดยืนที่มั่นคงของสังคม โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

การค้นหอัตลักษณ์อันโดดเด่นของตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เพื่อสร้างความเข้าใจถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นว่าจะนำเสนอสิ่งใด อีกทั้งเป็นเอกลักษณ์เด่นของท้องถิ่นในการสร้างคุณค่าเชิงลึกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ และเป็นหนึ่งในแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่ กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราว และกลยุทธ์สื่อสารเพื่อการตลาด ควรมีประเด็นที่มีการพิจารณาการค้นหอัตลักษณ์ ดังนี้

การค้นหาคคุณค่าทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยทั่วไปแล้วจะเป็นสมบัติสำคัญทางการท่องเที่ยว คุณลักษณะที่โดดเด่นหรือคุณค่าของสถานที่นั้นๆ สามารถที่จะเป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และเป็นจุดขายที่สำคัญ

การเข้าใจถึงคุณค่าของทรัพยากรดังกล่าว เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เกิดหรือมีอยู่ในท้องถิ่น และนำไปสู่การวางแผนต่างๆ เช่น ในด้านการตลาด ในด้านการจัดการและการดำเนินการ รวมไปถึงเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาความเหมาะสมในการนำเสนอ หรือขยายกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในส่วนหนึ่งของท้องถิ่นนั้นๆ การเข้าใจในด้านนี้จะช่วยให้ชุมชนเข้าใจได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว นั้นจะสอดคล้องเป็นอย่างดีกับความต้องการที่จะดูแลและอนุรักษ์คุณค่าของทรัพยากรนั้นๆ ไว้ควบคู่กันไป การท่องเที่ยวชุมชนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทางด้านวัฒนธรรมควรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในชุมชนที่มีต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการ จัดการทรัพยากรเพื่อสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในขณะที่ ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

การค้นหาลักษณะพิเศษทางการท่องเที่ยว ลักษณะพิเศษทางการท่องเที่ยว นั้น เป็นคุณค่าเชิงลึกของท้องถิ่นเองที่ไม่เหมือนที่ใด ซึ่งจะเป็นส่วนที่ทำให้ชุมชนหรือสถานที่นั้นๆ มีเสน่ห์ต่อผู้มาเยือน ลักษณะพิเศษเหล่านี้คือสิ่งที่ผู้มาเยือนจะนึกกลับไปด้วยกับพวกเขา และนำไปเล่าต่อๆ กันไปให้แก่ผู้อื่น การหลอมรวมกันของคุณค่าและลักษณะพิเศษต่างๆ ในชุมชนจะสามารถสร้างประสบการณ์โดยรวมให้แก่ผู้มาเยือนเพื่อความประทับใจได้เป็นอย่างดี อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวจะมีความสำคัญสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพราะเป็นตัวถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ยังจัดเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์และการวางตำแหน่งภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทาง (Destination Image) ในฐานที่ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง ควรคำนึงถึงการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่นๆ ที่ต้องเอื้ออำนวยการเรียนรู้ต่อกันและกันได้ และการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ของชุมชนในด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อนำคุณค่าอันโดดเด่นนั้นไปประชาสัมพันธ์สู่นักท่องเที่ยวและยังสามารถสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้ธำรงรักษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของชุมชนต่อไป ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวจะได้เกิดการเรียนรู้ประวัติและวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งของการตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว

ที่สำคัญการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไม่ได้มองรายได้เป็นเรื่องหลัก ผิดกับในระดับนโยบายการท่องเที่ยวมักจะให้ความสำคัญเรื่องรายได้เป็นอันดับแรก หากเอาคุณค่าวิธีคิดที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมไทย อันได้แก่ การมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ประกอบกับการมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ความรักในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นทุนทางสังคมของคนไทย ก็จะทำให้การริเริ่มและมองการท่องเที่ยวได้ถูกทิศทางยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีความยั่งยืน คือการสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างให้คนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ความหวงแหน การรู้จักถึงคุณค่าเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ตนมีอยู่เสียก่อน ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีเอกลักษณ์ มีเสน่ห์ และทำให้คนในท้องถิ่นมีความต้องการที่จะนำเสนอความภาคภูมิใจในสิ่งต่างๆ ไปยังคนภายนอกและสามารถถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นสำคัญที่ควรศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอ่างทองสามารถนำแนวคิดรูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง ทั้งสองอัตลักษณ์ไปเป็นจุดขายสำคัญที่ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่เศรษฐกิจและการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ เช่นการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดอ่างทอง โดยนำอัตลักษณ์ของตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาลที่เป็นพื้นที่ทางด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสงครามคราวสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงชนช้างกับสมเด็จพระมหาอุปราชา ในสงครามยุทธหัตถี ในปี พ.ศ. 2135 ไปเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทาง

ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราชของจังหวัดอ่างทองอีก 2 แห่ง คือ วัดไชโยวรวิหาร และวัดมหานาม อำเภอไชโย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยกรณีต้นแบบของการอนุรักษ์โบราณสถานและงานศิลปกรรมท้องถิ่น โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วม เนื่องจากโบราณสถานหลายแห่งในหลายตำบลของอำเภอบ้านหมี่ มีการบูรณะปฏิสังขรณ์โดยขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้องในการบูรณะเพื่ออนุรักษ์ศิลปกรรมแบบดั้งเดิมไว้ จนทำให้งานศิลปกรรมของโบราณสถานหลายแห่งในพื้นที่ถูกทำลายหรือดัดแปลงจนไม่เหลือเค้าโครงเดิมของศิลปกรรมแบบดั้งเดิม ซึ่งถ้าปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขอาจส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของอำเภอบ้านหมี่ในภาพรวมได้ ในปัจจุบันเหลือโบราณสถานเพียงไม่กี่แห่งที่ยังคงสภาพแบบดั้งเดิม เช่น อุโบสถเก่าวัดพายทอง ตำบลสายทอง ถ้าหากไม่มีการวิจัยศึกษาเพื่ออนุรักษ์โบราณสถานที่เหลือเหล่านี้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม อัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรมและงานศิลปกรรมคงไม่หลงเหลือให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

REFERENCE

- Barisic, P., Prebezac, D., & Mikulic, J. (2015). The Image and Identity of Croatia as A tourist Destination: An Exploratory Study. In *An Enterprise Odyssey. International Conference Proceedings* (pp.1280-1290). University of Zagreb, Faculty of Economics and Business.
- Danphattharaworawat, A. (2018). *The use of identity in communication in tourist attractions: A case study of Ban Ta Khun District, Surat Thani Province*. [Master's thesis, Prince of Songkla University]. <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/12814>.
- Hall, S., & Du Gay, P. (1996). *Questions of cultural identity*. Sage Publications.
- Littlejohn, S. W., & Foss, K. A. (2008). *Theories of human communication* (9th ed.). Thomson Wadsworth.
- Phinthuphan, H. (1971). *Our Ang Thong*. Odeanstore.
- Phongphanitanon, W. (1991). *Tourist attractions in Ang Thong province*. Prakaiphruk.
- Phra Kru Baidika Wichan Wisuttho (Songrasi), & Phoelsing, P. (2022). Local identity towards creative tourism management. *Vanam-Dongrak Buddhist Research Journal*, 9(2), 127.
- Phraya Boranrachatthanin. (1961). *The royal journey along the Noi River and the Chao Phraya River*. Boonsong Printing.
- Richards, G., & Raymond, C. (2000). *Creative Tourism*. ALTAS News.
- Rojrungsat, P. (2010). *Community tourism*. Odeanstore.
- Suansee, P. (2003). *Handbook of community-based tourism management*. Tourism for Life and Nature Project.
- Sukkon, K., et al. (2014). *Lanna traditions and civilization: Values of faith and beliefs*. Mae Hong Son. Identity Enhancement and Adjustment Project for Tourism Attraction.
- Tawitsri, W. (2017). Community identity: Concepts and management for sustainable tourism based on Buddhist peaceful means of Chiang Khan Municipality, Loei Province. *Art of Management Journal*, 1(2), 63–74.

- Thanachokpisit, K., & Ukkrasang, A. (2021). *Tourism management approaches for cultural tourism in Khemarat District, Ubon Ratchathani Province*. [Master's thesis, Mahasarakham University]. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1201/1/58011380508>.
- Thongphun, S., Thongphun, K., & Thongphun, K. (2020). Community identity for promoting tourism in Ban Lankha, Suphan Buri Province. In *Proceedings of the 11th Hatyai National and International Conference* (pp. 948-954). Hatyai University.
- Ueajongprasith, S. (2006). *Strategic tourism management*. Samcharoenpanich.
- Unchanam, P. (2009). *Promoting the local identity of Kad Wua Khwai, Thung Fa Bot, Chiang Mai for community-based tourism*. [Master's thesis, Chiang Mai University]. <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:112437>.